

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale Inscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mici
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei**Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

Cu domnul dracilor

(ch). In fața minunilor pe care le făcea Mântuitorul, mulțimea se mira zicând: „nici-odată nu s'a arătat așa în Israil". In schimb, cei ce reprezentau oficial pe Dumnezeu ziceau: „cu domnul dracilor scoate pe draci". — Abia în ultima zi a vieții Domnului a arătat cât veșnic a vărsat acest cuvânt în sufletul multora care înainte admirau viața și faptele Lui.

Mântuitorul a venit să ridice viața noastră pe un plan incomparabil superior celui cunoscut omenesc în care trăiam. Fapta începută cu acest scop în viața Sa pământească a continuat-o dealungul veacurilor prin Biserică cu aceeași putere și cu aceleași efecte dumnezeiești: a creat sfinți peste tot până la marginile pământului, a lărgit orizontul cunoașterii noastre până departe pe culmile senine și splendide ale științei divine, a creat o concepție nouă despre lume și despre viață, schimbând astfel cu desăvârșire rosturile și sensul de a fi și de a lucra el omenirii.

A creat apoi bogatul roiu de opere ajutoare a tuturor prin dumnezeescul îndemn: „mă milă ureau". Cei săraci și cei mici vor fi mai cinstiți în noua rânduială: celor flămânzi li se va da deci de mâncare, sclavii vor fi eliberați, cei goi vor fi îmbrăcați, cei bolnavi vor fi cercetați, iar pentru toți cei sărăciți se vor deschide azile și școli, sanatorii și spitale, cantine și tot felul de invenții generoase și delicate de ale dragostei creștine. Toți cei ce ureau vor fi instruiți, toți sfârșiți, toți bine îndreptați spre căile Domnului, toți sfințiți, toți mângâiați.

Dar iată că în numele omenescului pe care Biserica vrea să-l divinizeze a reapărut în toată vremea ca o nălucă de rău voitoare omul și e împroșcat Biserica și pe Hristos cu tot pământului în care voia să rămână înglodat: Hristos, un impostor; preoții, niște vorlătanți profitori vicleni și lenși; biserica, o infamă ce trebuie strivită; religia, opiu și otrăvă. — A reapărut mereu omul în numele său, în numele filosofiei sale, a științei, a tehnicii, a metodei, a model, în numele moralei, al dreptului, al interesului său, strigând în gura mare pe la toate răspântiile pământului: cu domnul dracilor fac popii toate acestea.

O singură întrebare interesează: oare s'au mai rămas din biserică pleacă mereu urechea la cuvântul omului, și uitând de opera Spiritului Sfânt din sufletul lor, strigă la răspântiile hotărâtoare ale vieții lor particulare — unde grația lui Dumnezeu lucrează — strigățul răgușit al omului: cu domnul dracilor...?
Tu ce zici de tine?

Vis mare și sfânt

(†) Un trimis al ziarului italian „Giornale di Genova", d. Terranova, a fost primit în audiență zilele trecute de Sanctitatea Sa Nicodim, Patriarhul Român. Cum e și firesc, a venit între altele, vorba și despre credința religioasă a neamului românesc, ca și despre raporturile dintre Biserica ortodoxă și cea catolică și despre posibilitatea unirii celor două mari Biserici. Privitor la sentimentul religios al poporului român, Patriarhul a apăsă pe cuvântul că poporul nostru e de douăzeci de veacuri creștin, iar creștinismul românesc este „un creștinism vechiu", el dând poporului român „siguranța propriei sale religii și punându-l în condiția de a fi totdeauna binevoitor față de alte confesiuni". — Intru cât e pentru raporturile dintre Biserica Română Ortodoxă și cea Romană, și despre fuziunea (— termenul e al d. Terranova —) celor două Biserici, capul ortodoxiei române a declarat următoarele:

„Raporturile sunt foarte bune din toate punctele de vedere, dar nu se prevede încă posibilitatea unei eventuale contopiri a Bisericii ortodoxe de cea catolică, fiindcă spiritul religios român îi convine mai mult credința pe care până acum au experimentat-o. Când cele două Biserici vor fi atins cele mai înalte rezultate posibile; când își vor fi atins scopurile greu de realizat, atunci cele două Biserici se vor uni automat, fiindcă amândouă sunt instrumente ale divinității".

Care va să zică, după părerea I. P. S. Patriarh Nicodim, deși nu se prevede, încă, unirea cea mare, religioasă, a Răsăritului cu Apusul de care s'a desbinat, totuși e de nădăduit că o să vină și o vreme când cele două Biserici se vor uni automat, amândouă fiind unelte ale dumnezeirii în economia mântuirii oamenilor.

Suntem de aceeaș părere, cu deosebirea că nu vedem prea îndepărtat momentul când visul de veacuri al bunilor creștini răsăriteni și apuseni va fi realizat, dărâmat fiind părețele vrajbei. La asta se va ajunge însă numai atunci când cel mai greu scop de realizat: iubirea frățească între slujitorii celor două Biserici, va fi fapt real, nu numai un postulat declamat cu prilejuri specioase, ori așternut pe hârtie, ca să fie și ceva ce rămâne cumva, undeva. Papa Pius XI a văzut limpede că atâta vreme cât frații înstrăinați se privesc unii pe alții prin prisma unor prejudecăți de veacuri, fără bunăvoință și fără iubire, văzându-și și descoperindu-și doar cursurile, deatâtea ori numai imagine, nu se poate nădăjdui mult dorita apropiere și unire. In alocuția consistorială din 18 Decembrie

1924, Vicarul lui Hristos o spunea limpede: „Liquet, tentari rem, cum aliqua boni exitus spe, non posse, nisi deposita hinc ea, quam saeculorum decursu combiberat vulgus de Orientis Ecclesiarum doctrinis institutisque, vanitate opinionum..."

Deșertăciunea omenească a făcut rău imens, adâncind prăpastia între Răsărit și Apus. Sf. Părinte Pius XI cerea dela apuseni înțelegere și respect pentru Bisericile răsăritene, pentru doctrinele, obiceiurile, și așezămintele lor. Apusul catolic a ținut seamă de dorința Capului creștinătății neîmpuținată și activează cu râvnă și cu drag în acest spirit. Zilele orientale, catedre universitare pentru Răsăritul creștin, tipărituri în spirit irenic, ramificații orientale de ale ordinelor călugărești apusene, codificarea Dreptului oriental, Institut Oriental la Roma, congrese bisericești cu conferințe lămuritoare și octave de rugăciuni pentru pacea dintre frați și unirea Bisericilor — totul e în slujba ideii mărețe care l-a preocupat atât de mult pe Pius XI și pe atâția dintre înaintașii săi.

E rândul Răsăritului disident să dovedească aceeaș înțelegere superioară și să porceadă la fel. E, acesta, un scop greu de realizat. Dar dacă și în ea lucrează Sf. Spirit, nu-i cu neputință. Câte-un glas mai sfidnic, ce se aude în lumea ortodocșilor noștri, ne face să credem că și la noi încep să mijiască zorile zilei celei mari cu mândru soare pe ceru și cu lumină și căldură multă și sfântă în inimi. Spre nefericirea noastră însă neamul nostru e otrăvit de numeroase elemente greco-bulgaro-țigănești, în subconștientul cărora trăiesc alte idealuri ca cel religios al gintei latine, și cum s'au românizat, de formă, dar și-au păstrat tradițiile și pornirile ancestrale, acestea rezistă și străbat, dușmănoase, prin stratul dela suprafață. O examinare a descendenții vrășmașilor Romei papale la noi Români ar fi dintre cele mai revelatoare. Dacă mai amintim și o anumită dresură direct potrivnică papalității și „lătinei spurcate", ni-se clarifică numaidecât o anumită stare de spirit dela noi. Care însă, bun e Dumnezeu, se va risipi încetul cu încetul. Treptat cu aceasta ne vom apropia mai întâiu noi frații, uniți și neuniți, unii de alții, și apoi cu toții împreună de Roma încreștinării noastre.

La începuturile creștinismului păgânii nu și puteau ascunde admirația față de creștini, și temeierile ei: „Cât de mult se iubesc unii pe alții!" Și creștinismul a biruit. — Astăzi neopăgânii pot arăta cu dispreț în spre slujitorii diferitelor strane: „Cum se urăsc unii pe alții!" Și ideea creștină pierde. — Să nu

mai fie așa! Patriarhul României cu *întreagă* ierarhia ortodoxă română să fie în fruntea cruciadei iubirii creștine între neuniți și uniți, și în scurtă vreme vom fi una în credința cu adevărat străbună. — Sf. Nichita de Remesiana fie-ne mijlocitor și ocrotitor la Tronul dumnezeirii!

Roma papală de azi și limba română.

De două veacuri și jumătate Sf. Scaun a dat multe dovezi că ne iubește și neamul și limba. Tinerii leviți români crescuți în școlile Romei papale au venit acasă cu această dragoste lămurită și potențată în urma celor văzute și învățate acolo. La 1787 ne-a putut auzi și admira duiosă noastră limbă și nemuritorul Goethe din gura unui cleric român care a recitat, cu un prilej sărbătoresc, în colegiul de Propaganda Fide, o poezie din Moldova, cum notează p. *Iosif E. Naghiu* într'un articol în „Țara” (17 Iulie 1941). Iubirea Romei față de meamul, limba și Biserica română o arată, nu se poate mai strălucit, înființarea unei catedre de limba și istoria bisericii românești la Institutul Oriental din Cetatea Veșnică. — Scrie despre aceasta pomenitul părinte diacon Naghiu, între altele, și următoarele:

„Intemeindu-se după războiul mondial Colegiul Oriental dela Roma — la care merg în fiecare an și mulți teologi ortodocși — limba română și istoria bisericii românești au fost ridicate la rangul de catedră. Unii profesori ca E. Herman, D' Herbigny, etc., au învățat românește ca să poată studia spiritualitatea românească. Papa Pius XII, (pe când era Cardinal Pacelli) a creat la Colegiul Oriental burse speciale pentru teologii ortodocși și români în urma cererii distinsului literat și teolog Gala Galaction. Chiar în primăvara aceasta se întorc dela Roma doi tineri moldoveni cu studii dela Colegiul Oriental. În toamnă vor pleca alții. Absolvenții Facultăților Catolice se reintorc în sânul bisericii ortodoxe cu foarte multă râvnă sacră. Absolvenții Facultăților pro-

testante se reintorc sceptici, antimonahali, cu multe idei total ne-ortodoxe. Cel mai bun exemplu e Tudor Popescu, creatorul sectei tudio-riștilor.

Primul profesor de istoria bisericii românești și de limba română dela Colegiul Oriental este un tânăr iezuit francez, *F. Tailliez*, cunoscut în Ardeal din studiul „Fața creștină a Franței”, publicat în revista *Cultura Creștină*. În anul academic 1938—1939 a fost la Cluj. A frecventat unele cursuri dela Facultatea de litere și filozofie. La Academia teologică Ortodoxă a urmat câteva cursuri și seminarii ale ilustrului istoric, d. Ioan Lupăș, membru al Academiei Române, și încă un seminar al unui profesor anonim. A vizitat de mai multe ori Muzeeul Episcopiei Ortodoxe Române din Cluj și a studiat cu mult interes cărți și obiecte muzicale...”

Tot acolo se mai remarcă și faptul că P. Tailliez a organizat la numitul Institut un seminar de istoria bisericii românești și de limba română, și a strâns și o bogată bibliotecă de specialitate. — Firește la îndemnul și cu cheltuelile Sf. Scaun, întemeietorul și susținătorul Institutului Oriental.

Școala milei

Credința trebuie arătată prin fapte căvie, cum ne învață Sf. Iacob; „Arată credința din faptele tale”, deoarece „credința fără fapte moartă est”. (Iac. II, 17—26).

Prilejuri pentru aceasta se îmbie multe. Intre ele e, bunăoară, milostenia, care se poate deprinde în atâtea forme. Aici mă opresc la daniile ce se fac de câteori se întreprind *colecte pentru misiuni* ori pentru alte necesități.

Aceste ar trebui să fie bucurii pentru orice creștin, fiindcă ajută să se realizeze vorba Sf. Scripturi; „*Comoară bună agonisești fie la ziua de lipsă, că milostenia din moarte izbăvește și nu lasă să între întru in-*

tunerec”. (Tob. IV—11). „*Mai bine este a jacob milostenie decât a strânge aur, că milostenia din moarte izbăvește, iar aceasta curăță tot păcatul*”. (Tob. XII. 9), iar Is. Sir. III. 29 confirmă cele de sus zicând: „*Focul arzător va stingea apa și milostenia va curăța păcatele*”.

Și cu toate acestea, câtă risipă de argumentație este de lipsă în multe locuri, pentru desfacerea cătușelor cari ferecă mila creștină. Acolo unde, — după dările de seamă — s'ar părea că s'a colectat mai mult, cred — și a vrea să nu fie adevărat — că din punct de vedere spiritual pentru credincioși, valoarea jertfei este infimă. Motivul e, că reușita colectei în orice parohie se datorește insistenței preotului, și nu dragostei cu care membrul aceluiași trup — care din punct de vedere mistic este Biserica — sunt datoare să se ajutore, așa încât ceea ce se face din cauza unor împrejurări lumești, dela lume are răsplata.

Intrucât se verifică aceste afirmații, spre convingere împrejurarea ce se poate constata acolo unde s'a colectat, și față de acei credincioși cari au contribuit cu mână largă, chiar, cercând să vedem: câți au contribuit pentru insistința celui ce a colectat? câți pentru publicitatea ce s'a făcut despre dăruirea fiecăruia? și câți pentru câștigarea indulgenței plene ce s'a putut dobândi ca aceea ocazie?

Dacă numărul acestor din urmă este mic este cu atât mai regretabil, cu cât colecta misionară a premers, iar prelungită a fost odată cu aducerea aminte de cei morți prin iluminăția ce și în Bis. noastră se face în multe părți după obiceiul apusean. Iluminăția feeriei a cimitirelor, fără aplicarea unor valori spirituale pentru cei morți nu are altă valoare, decât o pie aducerea aminte de ei, și o delectare în feeria trecătoare a nopții. Deci aici — ocazia pe care trebuie să o folosim pentru adâncirea convingerii în nemurirea su-

FOIȚA „UNIRII”

Rase și politică

Lumea, care nu poate ținea pas cu progresele științelor, prea ușor poate luneca în mare greșală crezând, că problema raselor este deja bineîncheiată, în care s'a spus cuvântul ultim în sensul concepției inițiale a ei. Adevărul e însă, că teoria a fost flagrant combătută și răsturnată de știința pură, arătându-se, în plus, că ea era în mare contrast și cu învățătura creștină. Aceste două lumini, despicioare de căi pentru progres, sunt imune față de orice considerațiuni lăaturalnice și de calculi rezervați, dictați de tendențiositate. Astfel cuvântul lor este de autoritate necontestată și suveran. Este o înaltă datorință a noastră, a cărturarilor, să ne punem în serviciul acestor lumini, propovăduind litera de evanghelie a lor, înțelegând, că numai așa putem contribui la răspândirea culturii creștine și a celei generale în mijlocul neamului nostru, pentru a-i ridica prestigiul și demnitatea în concertul popoarelor lumii. Vom examina deci problema raselor în mod academic. Sine ira et studio.

Nu putem, dar nici nu ni-se indică, să tratăm problema în cadrul acestui articol în întreg complexul ei. Ne vom mărgini deci, să înregistrăm numai adevărurile bine stabilite

de știința pură asupra ei, am putea zice în mod definitiv, după ce s-au spulberat atâtea teorii și ipoteze, pe cari autorii lor le prezentau cu un neastâmpăr fervent ca emanând din știință, care însă s'a dovedit falsă. Pe urmă vom trage concluziunile din aceste adevăruri sub raportul naționalismului și al doctrinei creștine.

Știința asupra raselor se confundă cu știința asupra omului. Astfel se dovedește, că importanța ei stă pe primul plan, deoarece dela concepția ei corectă, rațională și verificată de realitate depinde și organizarea și îndrumarea vieții omenirii în sens progresiv, iar în cadrul acesteia și a singuraticelor popoare organizate în forma de stat sau înafara acestei organizări. Anatomia, biologia, fiziologia, igiena, patologia, apoi antropologia cu subdiviziia antropometria, kephalometria, mai departe etnografia, ba chiar și geologia, paleontologia, paleontologia, paleobiologia, paleogeografia, paleoantropologia, psihologia, sociologia și statistica etc., toate își au rolul și cuvântul în soluționarea ei. Toate aceste științe, fiind mobilizate în vasta campanie de a deslega problema raselor, au ajuns la concluziunea finală, că nu se poate ridica părete despărțitor între rase, și că teoria care afirmă acest lucru este volnică și de pură invenție și nărue dela sine.

Autorul și ferventul apostol al teoriei inegalității raselor, respective a superiorității arienilor, a fost Conte Joseph Arthur Gobi-

neau, francez de origine, ultrasaturat de velleități aristocratice, care deși a fost și diplomat și poet și istoriograf-filosof și orientalist în Franța n'a fost considerat ca prea serios. În schimb Germania i-a făcut adevărat cult, pentru răspândirea ideilor lui s-a înființat asociațiunea Gobineau-Vereinigung la anul 1899. Oricât de tendențioasă, neverificată și chiar fantastică a fost doctrina lui Gobineau, ea s'a răspândit, formând o adevărată școală. Fenomenul acesta se explică ușor, când ști, că datorită slăbiciunii omului, răul te prinde mai ușor decât binele și vezi mobilul și tendința ei de a proclama dominațiunea aristocratului și a arienilor, între cari — lucru curios — Gobineau mai mult i-a glorificat pe germani, cari la rândul lor s'au manifestat și de recunoscător, încât s'au declarat gata să adopta de german pe trubadurul lor înființat și bătut. Dar musica lui Gobineau era falsă și toate acordurile ei, doar el cânta ditirambic când însăși originea rasei ariene era și a rămas indescifrabilă și prezenta tipuri dispareate. Și nu înțelegea, că masca națională a unui popor o imprimă contopirea celor mai deosebite elemente rasiale.

Școala lui Gobineau își baza învățătura pe deosebirea particularităților organice, anatomice și antropologice: craniu, nas, ochi, forma feței, forma și culoarea părului, culoarea pielii, statura, unghiurile fațăi, cum și a celor spirituale și morale, adică antropopsicologice și antroposociologice, și temperamentul și structura spirituală, cari toate

fletului — până acum, spiritualul și veșnicul, este subestimată față de lumesc și trecător.

Din aceste considerații ușor putem deduce care ar fi atitudinea poporului nostru atunci, când pentru creștinism s'ar cere mărțuria sângelui.

Nu așa însă când prin o nouă încordare a forțelor celor cu dumnezeiasca menire: „**invățați**“ ar face ca ceea ce azi este o credință, să zic habituală, inoperantă în împrejurări contrare, să devină o credință, să nu zic actuală, ci determinându-o din punct de vedere de utilitarism, să o numesc conștie. *Ce? și pentru ce?*

Credință conștie. Conștie nu cu privire la ceea ce spunem despre credință: că trebuie să fie întreagă și vie, ci tare până chiar la suportarea a orice jertfe. Și ce depărtare până aici pentru creștinii de azi, cari așa de greu înțeleg obligațiile ce le au de a ajuta o instituție căreia aparțin: Biserica! Ce ar fi când ar fi vorba de susținerea ei din partea credincioșilor. ?!

Adevărat că sunt multe ocaziile când prin colecte se face apel la spiritul de jertfă a credincioșilor, atât pentru Biserică, cât și pentru Stat. Preoții încearcă să răspundă la toate, dar nu sunt rare ocaziile când glasul lor sună în pustiu. Ce ar rezulta de aici? Să abdicem de stimularea faptelor după cari vom fi judecați? (Mat. XXV 34—40) Nici de cum! Din contră, aceste ocazii trebuie să le folosim ca împrejurări binevenite pentru formarea unei convingeri în credincioși, cu privire la obligațiile ce le au ei față de Biserică. Aceasta cu atât mai mult că, dela războiul trecut și până azi, s'a făcut o despărțire din ce în ce mai mare între ceea ce numim biserică învățătoare și biserică ascultătoare. Faptul acesta însă, nu că doar nu s'ar mai simți lipsă de aportul spiritual cu care preoțimea stă în fruntea societății — ci pentru faptul că — în spiritul materialist de care lumea este stăpânită — sunt tot mai actuale cuvintele sf.

Ap. Pavel (I. Cor. IX—11). Unora sunt sigur că le-ar părea prea îndrăzneță această afirmare. Acestora le pun în față felul cum se compoartă, nu minoritarii — cari prin biserică și sprijinul material dat ei chiar și sub formă de noi impozite încearcă să-și asigure și prosperitatea lor culturală — ci sectarii nostri din toate părțile. Vedem la acești din urmă, că acei, cărora le păreau grele unele obligații în sinul bisericii căreia aparțineau mai înainte, nu consideră greutate a da adevărată zeciuială conducătorilor sectari. Acestea însă toate se execută pe neobservate, iar la noi câtă insistență pentru reușita unei colecte, pentruca la urmă să se observe că lipsesc dela datorie cei cari au puțința. În schimb acei cari dau din lipsa lor, sunt generoși.

Am în față Catechismul diecezei de Iași (ed. 1930) unde la poruncile bisericesti, poruncile 1 și 2 ale noastre sunt contrase într'una singură, pentruca la sfârșit, a cincea, s'o completeze cu una nouă: „**Să plătești Bisericii simbrle și celelalte datorii către dânsa după legi și obiceiuri**“. În felul acesta propusă și la noi, ar obliga în conștiință. În urma acestora, deoarece am pornit dela *colecte*, oare n'ar fi bine ca'n locul multora — benevole — să se institue una quasi obligatorie și care să se țină toamna, numită a *recoltei*, când fiecare să contribuie, zicem cu 1/100 din o recoltă principală, de ex., a grâului, porumbului etc. Dacă s'ar adopta acest metod peste tot, în loc de mult doritul 1 leu de suflet la misiuni, rezultatul general ar fi mult peste 10—20 lei de suflet, urmând ca Pr. Ven. Ordinariate să împartă pentru toate lipsurile externe și interne ale Bisericii. La urmă, împământenindu-se acest obicei, nu va mai fi lipsă de înșirarea — după greutate — a tuturor argumentelor pentru susținerea multor colecte anemice, ci asigurat fiind rezultatul uneia — care va face mai mult ca toate — va fi timp pentru a se forma convingerea în credincioși că ceea ce fac nu fac atât pentru un motiv ex-

tern, — ajutorarea Bisericii — ci pentru unul subiectiv, care e folosirea în plus a unui mijloc de mântui a sufletului înviat prin școala milei creștine.

Pr. Alexandru Paul

Biserica lui Hristos: izvor de lumină.

Unii „binevoitori“ ai Bisericii au acuzat-o și o acuză mereu că ea e un factor de obscuratism, că n'a promovat niciodată știința și că tinde întotdeauna să țină poporul în întunec, pentruca în felul acesta să-l poată „exploata“ mai ușor. Istoria însă a desmîșit întotdeauna această acuză, arătând cât de netrebnici sunt aceia care încearcă măcar numai să întunece meritul Bisericii pentru cultura și civilizația omenirii dela începutul ei și până în zilele noastre, căci Isus a venit să aducă lumină pe pământ și nu întunec, care provine dela regele întunecului, iar Biserica lui continuă să *imprăstie lumină* în jurul său.

Un exemplu foarte actual și foarte evident ni-l furnizează *Agenția Fides*, care, luându-se după datele publicate de Oficiul sinologic din Shanghai la 26 Aprilie 1941, ne dă următoarele cifre despre situația școalelor catolice din imensa republică chineză: Populația catolică a Chinei se ridică la 3.262.678 suflete, cu un spor față de anul trecut de peste 80.000 suflete și cu peste 576.000 catecumeni. În total există în China 14.058 școale catolice, frecventate de 469.663 elevi. Dintre acestea școalele primare sunt 3840 cu 90.244 elevi catolici și 115.559 elevi păgâni, cele superioare sunt 107 cu 5350 elevi catolici și 15.170 păgâni, școalele profesionale au 1333 elevi, cele normale — mai puține — 354, iar cele pentru catehiști 1075.

După cum se vede Biserica este și astăzi adevărat far de lumină pentru popoare, așa cum a fost și în trecut, luminând mintea fiilor săi și mobilizându-le sufletul! (*ivo*).

laolaltă formează frumseța și prestigiul ființei omenești.

Astăzi este de o claritate desăvârșită, că descendența omenirii este unitară și merge spre unitaritate, căci tipurile omenești se apropie unul de altul în mod iresistibil și sub raport fizic și sub cel spiritual, deci rasele sunt egale. Există deosebiri între rase, aceste însă au fost produse de influențe externe, determinate de condițiile de viață, în cari ele și-au avut existența. Aceste deosebiri apar și dispar la circumstanțele vieții create de mediu, factor stăpânitor în toate schimbările, ce se produc în natură. Pentru o mai bună înțelegere a lucrului vom cita aci pe marele savant Jean Finot, care cuprinde istoria raselor în următorul resumat, pe cât de scurt pe atât de clar: „Speciile originale, produse de mediu, s'au amestecat neconținut cu altele, aduse în apropierea lor de migrațiunile popoarelor. Incrucșările urmate succesiv producându-și efectele, împreună cu înriurirea mediului, au dat naștere seriei speciilor de tranziție, cari sunt copciile de legătură ale singuraticelor părți ale omenirii. În fine apoi incrucșarea și-a grefat caracterul nivelator pe tipurile create de mediu“. Astfel fiind, nu există deosebiri, cari ar putea fi considerate ca incompatibile și cari ar putea justifica păretele despărțitor între rase.

Dar și altfel însușirile corporale-anatomice se schimbă și în virtutea legii naturale a infinitei variațiuni, ele deci evoluează și deosebesc indeosebi datorită emigrărilor mari

și neîncetate din trecut, cum și incrucșării continue a popoarelor, ceea ce exclude posibilitatea de a se forma o rasă pură după concepția teoretică, — astfel nu pot crea criterii de a produce dispararea raselor, neputând forma o bază la aceasta. Și astfel însăși noțiunea de rasă se poate defini abia în *abstracto* chiar pentru motivul, că ea nu este o unitate nemutabilă, iar în mutabilitatea aceasta există continuitate în sensul, că omul de azi e continuarea omului de ieri așa, că originea etnică a popoarelor este indescifrabilă. Tot așa de greu de constatat este, că în ce măsură calitatea de rasă este un factor în evoluția omenirii. Doar deosebirile, ce le prezentă singuraticile țări sau colectivități, nu sunt rezultatul unui singur, ci sunt fenomene produse de concurența mai multor factori.

Se deosebesc și însușirile spirituale-morale ale raselor, dar și acestea stau sub influența mediului și a altor cauze. De aci varietatea culturilor raselor. Fenomenul acesta însă nu împedecă, să găsim note comune în această varietate. Astfel știința pură constată, că toate rasele sunt capabile de a-și apropia sau a desvolta cea mai înaltă cultură; evident, dacă oricare din ele este pusă în condițiile de viață, cerute de capabilitate. Exemple remarcabile sunt japonezii, chinezii și negrii. Din aceștia din urmă s'au ales mulți inventatori și mulți ocupă scaune de judecatori și chiar de reprezentanți în senatele și camerele singuraticelor state din Uniunea Statelor Americane și deși erau considerați de inferioritate

egală cu semimaimuțele, ei au dovedit astfel de aptitudini spirituale, încât au dat lovitură de moarte teoriei, că unele rase sau popoare sunt de o inferioritate congenitală. Au 37 universități în Statele Americane și fac dovada tuturor aptitudinilor ariene atât bărbații cât și femeile. Finot o spune, că negrii în timp de cincizeci ani au atins așa progres, pentru care multor popoare albe li-ar fi trebuit cinci-șasă secole. Dela Iulius Cesar până la Carol cel Mare, deci timp de opt secole, nemții n'au progresat atât, cât negrii dela războiul secesiunii încoace.

Adevăr este și fenomenul, că popoarele zise superioare nu degenerază prin incrucșare cu cele inferioare iar cele inferioare se perfecționează prin amelgam cu cele superioare. Poporul francez, deși originea lui etnică prezintă cea mai imbelșugată mixtură, este popor de ordine superioară. O spune așa de frumos Jean Finot, că însușirea de *sapiens* a omului este factorul, care menține unitatea sufletelor cum și civilizația, ca o sinteză a progresului continuu, făcut de spiritul omeneș, a operat întotdeauna împotriva inegalității raselor și a omului, disolvând societățile primitive bazate pe sânge și introducând un nou factor: comunitatea tuturor cu toți, adică al unei panmixțiuni cu amestecul universal.

(Va urma).

Dr. Iustin Pop

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al Clujului a făcut mai nou următoarele numiri: *Lazar Sângeorzan* din Rozavlea, a fost numit la Rodna; *Aurel Pop* din Gâlgău, la Drag; *Ioan Marcu* din Olpret, la Lăpuș; nouhirotoniții: *Adrian Peter* la Oșorheiu; *Ioan Mititean* la Groși; *Alex. Bochiș* la Vad (tractul Dej); *Petre Zagrai* la Suplai; *Coriolan Podoabă* a fost numit asesor consistorial, iar *Eugen Deva* din Vultureni paroh.

Misiuni populare. Numărul din urmă (12) al „*Sionului Românesc*” dela Lugoj încreștează faptul că Reuniunea de misiuni a eparhiei lugojene s'a îngrijit ca, în Paresimile acestui an, să se țină sfinte misiuni populare într'o serie de parohii. Așa s'a făcut c'au avut parte de aceste binefaceri sufletești (în paranteză preoții misionari și numărul apropiierilor de Sfintele Taine): *Târnova* (Dr. Nic. Brînzeu și I. Ploscaru, 530); *Surducul-Mare* (Iosif Vezoc, 122); *Hunedoara* (Dr. Petru Suciu, 200); *Racovița* (Ioan Ienea, 120); *Uricani* (Iustin Bora, 500); *Cugir* (P. C. Chira S. I., 1113); *Bârșava* (Iosif Vezoc, 232); *Hațeg* (Iosif Ploscaru, 250); *Ostrov* (P. I. Bodocan, S. I., 416); *Petroșeni* (P. C. Chira, S. I., 819) *Renghet* (P. C. Chira, S. I., 27). Pretutindenea, unde a fost lipsă, au dat ajutor la ascultarea spovedaniilor frații preoți din parohiile învecinate.

Printre fiii sufletesti. Preasfințitul *Ioan al Lugoșului*, însoțit de pâr. canonic Ienea și pâr. Romul Stoica, vicarul Hațegului și de alții, a fost, zilele trecute, în vizitație canonică prin mai multe parohii din Țara Hațegului. Plecând dela Totești s'a oprit, slujind la sfintele biserici și predicând multimilor credincioase, în Subcetate, Sântă-Măria-Orlea, Sălașul de sus, Sălașul de jos, Mătești, Paroș, Peștera, Coroiști, Vaideiu, Râu Alb și Băiești, ca să încheie acest drum apostolic în Șerel.

Biserican sărbătorit. E pâr. Dr. *Valeriu Hetcou*, protopopul Beiușului și canonic onorar al capitlului orădan. „Agru” local și Reuniunea Mariană a Femeilor din Beiuș, în cadrul unor festivități impresionante, și-au ținut de datorință să-și arate în public, în ziua de 6 Iulie c., stima și dragostea ce o poartă păstoriiți părintelui Hetcou față de Sf. Sa. Cu acest prilej, în numele credincioșilor, a rostit calde cuvinte de felicitare și venerație filială d. Alex. Rațiu, d. Dr. Ioan Bozoc și d-na Elena Dr. Bozoc. Această adunare generală a Agrului, cu sărbătorirea pâr. Hetcou, a fost tot odată și o vie manifestație de nesdruncinată credință creștină și română unită.

Locale. Măine, Duminecă, de prasniciul Sf. Ilie, va predica în capela Seminarului Teologic, pâr. *Victor Pop*, canonic mitropolitan, iar Dumineca viitoare, a șaptea după Rusalii, va predica pâr. I. Miclea, a prof. de religie.

— Azi, la ora 11, pâr. Dr. *Victor Măcaveiu*, prepozitul capitular, a slujit, în capela Seminarului Teologic, în sobor de preoți, un *Te Deum* de mulțumită Celui de sus pentru strălucita isbândă a armatelor noastre în luptă cu dușmanul dela Nord. Au fost reprezentate toate autoritățile locale și multime mare de public.

Școli catolice în China. Biserica a fost întotdeauna cel mai puternic factor de civilizație între popoare și a rămas și astăzi tot așa. O mărturie evidentă pentru acest lucru o formează ceea ce comunică agenția Fides după Oficiul sinologic din Shanghai: Populația catolică a Chinei la sfârșitul anului 1940 era de 3.262.678 credincioși, cu un spor anual de 80.000 suflete. În afară de această 576.000 catecumeni se pregătesc pentru botez. Pentru acești catolici există 14.058 școale, frecventate de 469.663 elevi și eleve, între care sunt și mulți păgâni. Așa de pildă în școalele primare, care sunt în număr de 3840, abia 90.244 elevi sunt catolici, iar 115.539 sunt necatolici, iar în cele 107 școale super oare catolicii sunt numai 5350 iar ceilalți 15.170. Bineînțeles școalele sunt susținute de sacrificiul zilnic al misionarilor și de jefurile materiale ale catolicilor din toată lumea, care nu-și uită să ajute misiunile.

Misiuni încredințate clerului indigen. Una dintre grijile de căpetenie ale Bisericii catolice e aceea de a-și forma un cler indigen, care să poată rămânea întotdeauna la postul cutare, orice nenorocire s'at abate asupra neamului său. Acest lucru a fost pus în adevărata sa lumină în enciclica „*Rerum Ecclesiae*” în 1919. De atunci până în zilele noastre s'a făcut un progres nespus de mare în

această direcție, pentru că s'a ajuns ca în multe locuri diferitele misiuni să fie încredințate ierarhiei și clerului indigen. După cum comunică agenția Fides, astăzi 47 misiuni sunt deja conduse de ierarhia indigenă și anume: Două vicariate apostolice și o prefectură în Africa, o arhidieceză și nouă dieceze în India, trei vicariate apostolice în Indochina, 16 vicariate apostolice și 9 prefecturi în China, un vicariat și o prefectură apostolică în Coreia, o arhidieceză și o dieceză în Japonia, și un vicariat apostolic în Indiile olandeze.

† Dr. *Ilie Cismaș*, fost magistrat, avocat și în urmă notar-public în Sebeș-Alba, un bun și mare român; — care a suferit greu în lagărul de întemnițări din Șopron, — a încetat din viață la 23 VI 1941 în etate de 80 ani. Răposatul a testat Astre-i un imobil în valoare de 1¹/₂ milion lei. Odihnească în pace!

CARTI & REVISTE

IOAN VULTUR: Pilde, pentru ilustrarea predicilor, conferințelor și lecțiilor de catehism. Blaj. 1941. Pagini: 191. Prețul: 60 Lei.

Lucrare fără pretenții, și totuși dintre cele mai folosite și mai bine venite. Aduce cu totul 320 pilde, pe cari autorul le-a ales cu mult bun simț și pricepere din izvoare vestite, ca Spirago, Oberhammer, Scherer, ș. a. Toți câți se osteneșc în vre-un fel cu vestirea cuvântului o să-i fie cât se poate de recunosători pâr. Vultur care s'a mai îngrijit ca, după multe dintre pilde, să aibă cetitorul și trimeri la S. Scriptură. Și e de așteptat ca îndeosebi preoțimea să răsfășoare și să utilizeze această carte care-i lipsia până acum, și pe care mulți o doriau.

ARTIM. PEPELEA: Zi-i iubitei. Poezii erotice. Blaj. 1941. (Tipografia „Lumina”. Miron Roșu). Prețul: 40 Lei.

Valoarea artistică a poeziilor din această broșură vor drămați-o și vor decora-o alții. Noi aici notăm doar atâta că e un rod al îndrănelii tinerești. Și, că autorul le dă drumul, în vileag, sentimentelor sale erotice, fără să-i pese că așa, fără perdea, trezesc resentimente până și la cei mai indulgenți și mai „moderni” cetitori. (De ex. bucată: Piciorul). — Cătu-pentru execuția tehnică, nimic de zis; literă frumoasă, tipar citit, hârtie bună, — laudă tiparnița d. Miron Roșu.

G. ZNAGOVEANU: Parohie de zestre. Roman. București. 1940. Prețul: 60 Lei.

Roman cu tendință. E vorba de doi preoți de enorie. Unu, Neagu, element slab și păcătos încă din seminar, se însoară bine: ia fată de popă bogat, „cu parohie”. Altul, Florin, idealist, inteligent, harnic, dar fără „sfinți la Ierusalim” nu e nici înțeles, nici susținut, ba chiar prigoni în parohie, cum i-se întâmplase și în seminar. Cel dintâu e unealtă a cuturii partid politic și se poartă atât de ticălos, încât îl omor enoriașii. Al doilea, legionar cu trup cu suflet, trăiește sărac și muncește pentru binele păstoriiților săi până cade răpus de alergări și ostenele apostolice. — Păcat de talentul irosit în scris de felul acestuia. Nu câștigă pe nimeni, pentru că „omne quod est nimium, vertitur in vitium”. Și în acest roman totul este forțat, exagerat, nenatural.

Anuarul Școlii Normale Unite de Invățătoare din Blaj, pe anul 1939/40. Pag. 160 + 4; Prețul: 100 Lei. Blaj, 1941.

Cu siguranță de albină harnică, Școala Normală ne face din nou o plăcută surpriză. Anuarul mult așteptat a reușit pe deplin. Prezentarea e drăgălașă, limba aleasă și curgătoare. După cuvântul introductiv, de o rară finețe sufletească, al D-nei Directoare V. Puia, urmează în partea I-a „*Monografia satului Veza*”, pp. 13-108). Satul a fost prins obiectiv și sistematic sub feluritele lui aspecte (cosmologic-feră fauna, biologic, psihologic, istoric, economic, folcloric și religios), într'un studiu bine documentat, bazat pe cercetările îndelungate făcute la fața locului de Echipierele Școlii sub conducerea Corpului Profesorat de specialitate. Ilustrarea textului cu cele peste 60 de clișee nu numai că fac mult mai plăcută citirea acestui merituos studiu, ci sunt mărturie temeinică pentru cercetătorii viitori ai istoricului acestui sat. Monografia poate servi model pentru studii asemănătoare asupra altor sate. — În partea II-a „*Cronica școlară*” remarcăm preocuparea pentru o educație integrală creștină, atât a elevilor Școlii, cât și a micuțelor dela „Aplicație”. — Am fi incomplecți dacă n'am aminti frumosul Imn al Școlii. (4 pag. nepăginate), pe care l'am admirat la Sediința Festivă din 25 Mai a. c. — Din

întregul Anuar se desprinde un suflu specific Școlii, de viață intens trăită, ce ne arată o nouă orientare în îndrumarea tineretului și e unul din punctele de reper pentru orizonturi mai senine în istoria acestui Neam.

Internatul „Pavelian” de fete Beiuș-Bihor

Condițiile de primire în Internatul „Pavelian” pentru elevele Liceului Român Unit de fete din Beiuș, sunt următoarele:

1. **Taxa de întreținere:** pentru anul întreg este 15.000 Lei, care se va plăti în trei rate și anume: 5000 Lei la începerea cursurilor, 5000 lei la 1 Ianuarie. 5000 lei la 1 Aprilie, sau lunar.

Taxa de întreținere nu se poate reduce în cursul anului.

În ea se cupsinde medicul și baia, nu însă taxele școlare, cărțile și alte rechizite. Spesele de infirmerie cad în sarcina părinților.

2. **Taxa de înscriere:** (numai pentru elevele nou venite în internat) este 1000 lei, care se va plăti deodată cu declarația de acceptare a condițiilor.

3. **Cererea de primire** se va înainta până la 15 Iulie a fiecărui an Prea Veneratului Ordinariat Român-Unit de Oradea (actualmente sediul Beiuș), sau direcțiunii Internatului.

4. **Actele care vor însoți cererea** sunt: a) Extras de naștere; b) Extras de botez; c) Certificat de naționalitate; d) Certificat școlar; e) Certificat de bunăpurtare; f) și buletin de revaccinare. Aceste acte vor servi și la înscrierea elevelor la liceu. (Examenul de admitere cl. I-a va avea loc la...

5. **Elevele vor aduce:** a) *rufe de pat:* 3 cearceafuri, 1 acoperitoare albă pentru pat, 1 pătură de iarnă, 1 plapomă cu 3 invelitori, — se admite și dricar (dună) — 1 perină mare, cu trei fețe albe;

b) *Albituri:* 4 cămăși de zi, 4 cămăși de noapte, 4 perechi de pantaloni, 24 batiste, 6 perechi ciorapi negri netransparenți, 1 pereche pantofi de noapte, 2 perechi ghete cu tecuri joase, 1 pereche pantofi negri de gimnastică.

c) *Haine de casă:* 1 haină albastră închisă din stofă, cusută matroz, 2 din altă stofă, 1 bluză albă matroz, 2 șorțuri negre din cloth sau stofă, modelul școalei, 1 haină de baie, 6 prosoape, 4 ștergări de tacâmuri, 4 șervete de masă format mare, 1 bască albastră, 1 palton de iarnă, 1 pardesiu, amândouă de culoare albastră închisă, (paltoanele și pardesiile de altă culoare se vor vopsi); 1 maramă, 1 jersu de culoare albastră închisă, pentru iarnă; (jersuile de altă culoare sunt strict oprite și nu se vor purta decât sub șorț), 1 umbrelă, 100 lei pentru cumpărarea unui val alb care va servi elevei la ascultarea Sfintei Liturghii, 4 gulerașe albe, 1 capot, 1 halat alb, 12 șervete igienice, 1 bonetă albă, 1 săculeț alb, 1 servietă pentru cărți, 1 costum de gimnastică care se va cumpăra și coase aici, 2 papare, 1 lighian, 2 pieptene, unul rar și unul des, 1 perie de haine, 2 perii de ghete, 1 perie de dinți, 1 burete, 1 cutie pentru păstrarea lucrului de mână, 1 săpunieră.

d) *Tacâmuri:* 1 lingură, 1 furcuș, 1 cuțit, 1 linguriță.

Trusoul să fie complet și în stare bună. Toate obiectele trebuie să fie marcate cu numărul elevei la internat. Nu se admit haine decoltate, fără mâneci și proa scurte (10 cm. sub genunchi). Elevele nu vor purta bijuterii.

Direcțiunea Internatului.